

გაზეთი ღირს:

თვე	მ. მ.	კ.	თვე	მ. მ.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ივერი

რედაქციის მისამართი
ნიკოლოზის ქუჩა, № 14, თბილისი
ტფილისი.
გაზეთის დასაბარებლად
და განცხადებათა დასაბუღებად
უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვა
გამორც. საზოგადოების კანცელარიას
ფასი განცხადების:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ
16 კობ., მეოთხეზედ—8 კობ.

„ივერი“ ტელეფონი № 227

„ივერი“ ტელეფონი № 227

პირველ სექტემბერიდან წლის დამლევაძე გზს. „ივერი“
ქლირს 4 მან. 75 კან.

პირველი კერძო სამკურნალო
ექიმის ნავასარდიანისა
(კუთხეში, გორანცოვის ძეგლის პირდაპირ)
ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ
დღე, კვირა დღეებს გარდა.
დილაობით:
ბ. ა. ნავასარდიანი, 11—12 საათ.
სადოსტაქარო, ვენერიული (სიფილი-
სი) და საშარდეს ავადმყოფობანი.
ე. მ. ჩაქვაძე, 9—10 საათ. სნე-
ულეობანი: შინაგანი, თვალისა და ნერ-
ვებისა.
მკურნალი-ქალი. ბ. ა. რუდენკო.
10¹/₂—11¹/₂, საათ. ქალთა სენით
და ბავშვების ავადმყოფ. მსურველთ
ყვავილს აუტრის.
ზ. ა. ბახანსაძე. — დილის 11¹/₂—
12 ს. ქალთა სენით ავადმყოფებს.
ბ. ზ. კახაბეჭაძე. 1—1¹/₂, სა-
ათ. შინაგანი და ბავშვებისა.
ბ. გ. გურგია. 1¹/₂—2¹/₂, ს. ში-
ნაგანი, და საშარდეს ავადმყოფობის.
ყურის, ყელის და ცხვირის ავადმყოფ.
სადამოაობით:
გ. მ. მახვიაძე. — 6—7 საათ.

შინაგანი და ბავშვების ავადმყოფ.
ნერვებისა და კანის სნეულებ.
ბ. ა. ნავასარდიანი—6¹/₂—7 საათ.
ტ. ა. რუდენკო—სამკურნალოში
გამოიკვლევს ქიმიურად და მიკ-
როსკოპიულად შარდს, ნახველს,
სისხლს, რძეს და სხვ.
ჩხევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწე-
რის ფასი ათი შაური; ლაბორატორიის უფა-
ცოდ; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისა-
თვის—მორიგებით.
დიქტორი სამკურნალო და დოქტო-
რი მედიცინისა ნავასარდიანი.
Первая частная лечебница Д-ра На-
васардиана.
Тифлисы, противъ памяти. Воронцову.
(?)

**მისის იმპერატორების უმაღ-
ლესობის დიდის მთავრის მიხეილ
ნიკოლოზის ძის ჩამოგრძნობა
ტფილისში.**
გუშინ, 17 სექტემბერს, დილის 9
საათზედ, საიმპერატორო მატარებ-
ლით ჩამოგრძნობა ტფილისში მისი
იმპერატორებითი უმაღლესობა დი-
დი მთავარი მიხეილ ნიკოლოზის ძე.
ქალაქი გათენებლდნენ მისის
უმაღლესობის მიღების სამზადისს შე-
უდგა. ყველა სახლის წინ ბაირა-
ლები ამართეს. აუარებელი ხალხი
შვიდის საათიდანვე მიეშურებოდა
რკინის გზის სადგურისაკენ. 8 სა-
ათისთვის სადგურზედ შეიკრიბნენ სა-
მოქალაქო და სამხედრო უწყების

მწვანეში იყო ჩამალული.
— ეჭ, ეხლა რომ იქ ვიყუნეთ, ჩა-
ილაპარაკა იმან: მაგრამ რა საძაგე-
ლი მიხვეული-მოხვეული გზას სულ
ცოტა, ნახევარ საათია კიდევ საქი-
რო, რომ იქამდის მივალწიოთ, და
მე-კი ხახა სულ ერთიანად ამომიშრა.
— აგერ იქ ღობეა, მაშ ახლოს
სადმე სახლი უნდა იყოს. აბა გაი-
ხედე, ხეებ შუა რაღაცა მოსჩანს:
იმედი მაქვს, იმ სახლის პატრონი
შეუბრალდებელი კაცი არ უნდა იყოს,
რომ ორს დაღლილ-დაქანცულს
მგზავრს უარი უთხრას და წყალი არ
მიაწოდოს.
სახლი, რომელიც შეამჩნია ერთმა
მგზავრთაგანმა, გაშენებული იყო
გზის მახლობლად დიდ ძველ ბუჩქ-
ნარებს შუა და გარს მალალი ქვით-
კირის კედელი ევლო.
— თუ არა ვცდები, ეზოსთან ვი-
დაცა სდგას,— შენიშნა გალიგერი:
იმედი მაქვს, რომ იგი ადამიანია და
გამოველაპარაკებით.
ბევრი აღარ უფიქრია, სახლისაკენ
გაუხვია და კედელს გაჰყვა. ქისკარ-
თან, მართლა, კაცი ჰნახა, რომელიც
დახოქილი იყო — რკინის კა-
რებს ასწორებდა. ბაცი ფერის ტა-
ნისამოსი ეცვა, თავზედ-კი რაღაცა
ჰქონდა წაკრული; როდესაც ცხენის

ფელეტონი

საიდუმლო სახლი
(მოთხრობა ლ. ბრენკენდორფისა)

I
მწვავი, უქარო დღე იყო. მზე
ძალზედ აცხუნებდა და ყოველი სულ-
დგმული ჩრდილში თავის შეფარე-
ბას სჩქარობდა. მტვრიან, დაკლაკ-
ნილს გზაზედ ორი მხედარი გამოჩნ-
და. გარეგანის შეხედულებით დაღ-
ლილებსა ჰგავდნენ და ნელის ნაბი-
ჯით მოდიოდნენ, რომ დაესვენები-
ნათ თავიანთი თავი და დაქანცული
ცხენებიც.
— ნუ გამიწყობენ, გალიგერ, ასეთ
ცუდ სეირნობად რომ დაგითანხმე,
— სთქვა ერთმა მათგანმა ოფლის მო-
წმენდით. ბევრით კარგი იქმნებოდა
ეხლა ჩემს ბაღში ჯდომა, ხეივანში.
— ეჭ, იქაც დავსხდებით, ქალაქ-
ში, სადმე ჩრდილს ქვეშ, — უპასუხა
მეორემ, რომელიც გარეგანის შეხე-
დულობით, თავის თანამგზავრსავით,
ოც-და-ათის წლისა იქნებოდა.
ექიმმა ზეიდორფმა გამოცდილი
თვალი გადაავლო წითლად შეღებულ
სახლების ფარდულეებს ნემნეცების
სამშობლო ქალაქისას, რომელიც

მოხელენი, მათ შორის მთავარ-
მართებლის კანცელარიის დირექ-
ტორი თავ. მიტკევიჩი, ვიცე-
დირექტორი ი. ი. სანდრიგაი-
ლო, მთავარ-მართებლის საბჭოს
წევრი ბ. ნი პრიბილი, სულ-
ტან-კრიმ-გირეი, ტფილისის გუბერ-
ნატორი, კავკასიის სამოსწავლო ოლ-
ქის მზრუნველი, მიწათ-მოქმედებისა
და სახელმწიფო ქონებათა მინისტ-
რის რწმუნებული, ტფილისის გუ-
ბერნიის თავად აზნაურთა წინამძღო-
ლი, ამავე გუბერნიის ყველა მაზ-
რის თავად-აზნაურთა წინამძღოლი,
ტფილისის ვიცე-გუბერნატორი, კავ-
კასიის ოლქის ფოსტა-ტელეგრაფის
უფროსი, კავკასიის სამკურნალო ნა-
წილის უფროსი, საკანტორლო პა-
ლატის უფროსი, საცენზურო კომი-
ტეტის თავმჯდომარე, სამოსამართლო
უწყების მოხელენი, ქალაქის საბჭო
და გამგეობა ქალაქის მოურავის
წინამძღოლობით და სხვანი. კავ-
კასიის მთავარ-მართებელი თავ. ს. გ.
გოლიცინი 8¹/₂ საათზედ მობრ-
ძანდა. ტფილისის რკინის გზის
სადგურის ბაქანზედ საპატოი დარა-
ჯი იყო გამწყობებული. იქვე იდგა
მთავარ-მატებელი, ტფილისის კო-
მენდანტი და გენერლობა. სამოქა-
ლაქო მოხელეთ სადგურის პირველ
კლასის დარბაზში მოიყარეს თავი.
საიმპერატორო მატარებელი, რო-
მელიც იქ მისი უმაღლესობა დიდი
მთავარი მიხეილ ნიკოლოზის ძე
ბრძანდებოდა, მოვიდა სწორედ 9 სა-
ათზედ. მის უმაღლესობას თან ახლდ-
ნენ უავგუსტოესი შვილი გიორგი მიხე-
ილის ძე, გენერლები ბარონი დ. ფ. ვი-
ნსპიერი ლ. ბარანოვი. მიიღო რა მოხსე-

ფების ხმაზედ თავი აიღო მალა,
გალიგერის თვალებს ბრინჯაოს ფე-
რის სახის ადამიანი წარმოუდგა წინ
მუქის ფერის წვერით და ჩაშვებულ-
ჩაკვივნილის თვალებით; ეტყობო-
და, ინდოელი, ან არაბი უნდა ყო-
ფილიყო.
იგი უძრავად შესტყუროდა მგზავ-
რის მოახლოვებას, მისი სახის გა-
მომეტყველება არც ცნობის-მოყვა-
რობას, არც გაკვირვებას, არც თა-
ნაგაძრძობას არ აღნიშნავდა. როდე-
საც გალიგერი ოც ნაბიჯზედ მიუა-
ხლოვდა, უცნობმა ხელი აიშვირა
უცბად და ინგლისურად წამოიძახა:
„არ შეიძლება!“
გალიგერი მაინც კარებს მიუახ-
ლოვდა და დარაჯს ზრდილობიანად
უთხრა:
— ნუ გეშინიანთ, ჩემო მეგობა-
რო! ამ სახლს ცუდს არას დავმარ-
თებთ, ჩვენ მხოლოდ წყალსა გთხოვთ
დასალევად ჩვენთვისა და ჩვენის ცხე-
ნებისათვის.
იგი ქისკარს მიუახლოვდა თუ
არა, იმ დროს კარებიდან უეცრად
გაფთრებული უზარმაზარი ძალი
გამოვარდა და ცხენს ზედ თავზე ეცა.
შეშინებული ცხენი გვერდზედ გახტა,
გალიგერი, რომელიც არ მოელოდა
ამის, უნაგირიდან გამდოვარდა და

ნება ტფილისის კომენდანტისაგან, მისი
უმაღლესობა დიდი მთავარი მიხეილ-
მა საპატოი დარაჯს. გამოიხმო მედ-
როზე და „ვანბისტი“ და ორივენი
გადაჰკიცნა. შემდეგ მათი უმაღლე-
სობა პირველ კლასის დარბაზში შე-
ბრძანდა. პირველად მიეგება დიდ
მთავარს ქალაქის მოურავი ბ. ნი გ.
გ. ევანგულოვი, პურ-მარილი მიარ-
თვა და მოახსენა:
„მოვართმევ რა რუსთა ჩვეულებისამებრ
თქვენს იმპერატორებით უმაღლესობას პურ-
მარილს ტფილისის ქალაქის საზოგადოების
მხრივ, გაგებდეთ და ვუსურვებ თქვენს უმა-
ღლესობას ხანგრძლივს, ფრიად ხანგრძლივს
უფოთველს სიცოცხლეს. ხსოვნა თქვენის
სიყვარულით აღსავსე მმართველობისა
ღრმად არის აღბეჭდილი ტფილისისა და
მთელის კავკასიის თქვენდა ერთგულ-ქვეშევ-
რდომ მკვიდრთა მაღლობით განმსჭვალულს
გულში და ხსოვნა ესე გარდაეცემა მოდგ-
მიდგან მოდგმას, შთამომავლობისაგან-შთა-
მომავლობას. გაუმარჯოსთა მრავალს წელს
თქვენს იმპერატორებით უმაღლესობას.“
მიიღო რა ქალაქის მოურავისაგან
პურ-მარილი, მისმა იმპერატორებით-
მა უმაღლესობამ მადლობა უბრძა-
ნა ქალაქის საზოგადოებას ერთგულ
ქვეშევრდომულ გრძობათა გამოთ-
ქმისათვის და მოწყალედ გამოჰკითხა
ქალაქის მოურავს ქალაქის საქმეები-
სა გამო მოსკოვიდგან პეტერბურგში
მოგზაურობის შესახებ. ამასთან კე-
თილ იწება და ჰკითხა: „რა საქმეები
უფრო აინტერესებს ქალაქს პეტერ-
ბურგში და როგორ იქმნა მიღებული
იქ ქალაქის მოურავის უშამდგომ-
ლობანი?“ ბ. ნი ევანგულოვმა მოა-
ხსენა მის უმაღლესობას, რომ ამ
ქამად ტფილისისათვის უფრო საინ-
ტერესოა უშამდგომლობანი სესხისა
და მოტანილ და გადატანილ საქო

თავი კედელს ისე მაგრად დაჰკრა,
რომ, კრინტიც არ დაუძრავს, მკვდარ-
სავით გაიშოტა რიყიანს ალაგას,
სადაც სისხლის გუბე დააყენა თავისს
გარშემო.
ექიმის ზეიდორფი თვალის დახამხა-
მებაზედ გადმოხდა ცხენიდან, თე-
თრის თავ-წასაკრავით დარაჯი-კი
წამოვარდა, მაგრამ გაშვებული დარჩა
იმავ ადგილას; ძალი ყუფით მივარ-
და ექიმს, მაგრამ ექიმმა ისე მწვავედ
გადაჰკრა მართახი, რომ კუდი ამოა-
ძუებინა და საჩქაროდ შეუდგა თავი-
სის უბედურ მგზავრის დახმარებას.
გალიგერი თვალზე დაჰყუტილი
უსულოდ იღო და კრილონიდან
სისხლის ნაკადული გადმოსჩქედა.
გასინჯა ავადმყოფი საჩქაროდ ზე-
იდორფმა და დარაჯს მიჰმართა:
— ჩემი მგზავრი დაუყოვნებლივ
უნდა გადაყვანილ იქმნას ამ სიციხე-
საგან ჩრდილში სადმე. სახლში უნდა
გადავიყვანოთ და აბა დამეხმარეთ;
დააჩქარეთ-კი, რადგან ერთის წამით
შეხანება შესაძლებელია სიცოცხლედ
დაჯდეს.
დარაჯი ყურს არ იბერტყდა.
— ბატონო, არაფერი მესმის,—
წაილაპარაკა იმან, როგორც იყო,
ინგლისურად.
ექიმმა ზეიდორფმა განუმეორა თავი

ნელზედ ფუთის კვალობაზედ შემო-
საღებ გარდასახადის დაწესების შესა-
ხებ. პეტერბურგში ყველა სამინის-
ტრო ყურადღებით მოეკიდა ჩემს
უშამდგომლობასაო. მათმა უმაღლე-
სობამ იცნო ზოგიერთი ძველი ხმო-
სანი, გაიხსენა მათი სამსახური და
ჰკითხა აწინდელ მათ მდგომარეობის
შესახებ.
ქალაქის მოურავის შემდეგ მათ
უმაღლესობას მიხსალმა ტფილისის
გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძ-
ღოლი, გენერლისტერი თავ. კ. ი.
მუხრან-ბატონი. მისმა უმაღლესობამ
ხელი ჩამოართვა თავად-აზნაურთა
წინამძღოლს და ბრძანა, გულით
მოხარული ვარ ამ ქვეყნისა და ქარ-
თველ თავად-აზნაურთა ნახვის გამოო.
შემდეგ წარდგინა მისის უმაღლესობ-
ის წინაშე მზრების თავად-აზნაურ-
თა წინამძღოლი. თავად-აზნაურ-
თა შორის მოჰკრა რა თვალი ძველ
მეომართ, მასთან ერთად ჯარში ნა-
მყოფთ გენერალ-ლეიტენანტ კ. კ.
მამაცაშვილს და გენერალს თავ. ბე-
ბუთაშვილს, უავგუსტოესმა გენერალ-
ფელდმარშალმა მხურვალედ გადა-
ჰკიცნა ისინი და მოწყალედ გამოჰ-
კითხა ჯან-მრთელობის შესახებ.
მისმა უმაღლესობამ, როდესაც ყვე-
ლას იქ მყოფთ ჩამოუარა, მადლობა
უბრძანა.
9 საათსა და 23 წუთს რკი-
ნის გზის სადგურიდან მისი
უმაღლესობა დიდი მთავარი წა-
ბრძანდა დიდუბის მიწოდარში, სადაც
ჯარი იყო დაბანაკებული. ჯარის და-
თვლიერების შემდეგ, რომელმაც მი-
სის უმაღლესობის წინ ცერემონია-
ლის მარშით გაიარა, მისმა

ვისი თხოვნა, თუმცა ყოყმანით, ინ-
გლისურად. დარაჯი მაინც ადგილი-
დან არ იძროდა, თითქოს კარბში
ელობება, რომ ბაღში არ შეუშვა-
სო.
— არ შეიძლება, ბატონო! აქ
შესვლა არავის შეუძლიან, აღკრძა-
ლილია შესვლა.
ექიმს სახეზედ სიზრახვე დაეტყო.
— ეხლავე ასრულეთ, რასაც გი-
ბრძანებთ,— ბრძანების კილოთი შე-
სძახა მან. აქ სიკვდილ-სიცოცხლე-
ზეა საქმე. გზა მომეცი, თორემ...
ამ დროს ამათ ვიღაც მესამე მიუ-
ახლოვდა. იგი გამხდარი მოხუცი
კაცი იყო, წარქოსადევის ტანისა
და ისეთის შეხედულობისა, რომ ყვე-
ლას თვისდა უნებურად გულში ჰა-
ტივის ცემას უნერგავდა. მუქის ფე-
რის ტანისამოსი ეცვა, გრძელი ქა-
ლარა წვერი გულამდის სწვდებოდა,
სახის გამომეტყველება მის ქუასა
და გონიერებას ამტკიცებდა, მაგრამ
ის განსაკუთრებული ყვითელი ფერი
კი ელო, რომელსაც ადამიანი შეი-
ძენს ხოლმე ევროპის ცხელ ქვეყნე-
ბის ჰავაში დიდის ხნით დარჩენით.
მან ხელით მოიშორა ძალი, რომე-
ლიც მხიარულად შეეგება გზაში, და
ზრდილობიანად ჰკითხა ზეიდორფს:
— რა მოხდა, ბატონო?

ახალი ამბავი

უმაღლესობამ მალე გარდაუხდა ჯარსა და იმის უფროსებს კარგად მომზადებისა და გაწვრთნისათვის.

იქვე გამართული იყო ფარდულე-ბში საუზმე. ჯარის დათვლიერების შემდეგ მისი იმპერატორებითი უმაღლესობა, გენერლობისა და აფიცრებითურთ, ფარდულეში შებრძანდა საუზმის მისართმევად. საუზმემ 1 საათამდის გასტანა. საუზმეზედ წარმოსთქვის სადღეგრძელოები ხელმწიფე იმპერატორისა, დიდის მთავრის მიხეილ ნიკოლოზის ძისა, მისის უმაღლესობის უავგუსტოესთა ძეჟა, კავკასიის მთავარ-მართებლისა, კავკასიის ჯარისა და სხვათა.

საუზმის შემდეგ მათი იმპერატორებითი უმაღლესობა დადუბიდგან მთავარ მართებლის სასახლეში წაბრძანდა. პირველ ეტლში მის უმაღლესობასთან ერთად იჯდა კავკასიის მთავარ-მართებელი გენერალ-ადიუტანტი თავ. გოლიცინი. ეტლს წინ იმ ცხენოსანთა რაზმების აფიცრები მიუძღოდნენ, რომელნიც ამ დღეს დიდუბეში იყვნენ. მეორე ეტლში ბრძანდებოდნენ მათი იმპერატორებითი უმაღლესობანი დიდი მთავარი ნიკოლოზ მიხეილის ძე და გიორგი მიხეილის ძე. შემდეგ ეტლში ამაღლა ისხდა. გაიარეს მიხეილის, ბარი ათინსკის ქუჩებსა და გოლოვინსკის პაროსპექტზედ.

ქუჩების ორსავე მხარეს აუარებელი ხალხი იდგა. ბევრი აივებიდგანა და ფანჯრებიდგან გადმოიყურებოდა. თვით ქუჩები ბაირადებოდა და ყოველ გრცხილებით იყო მორთული-ყველგან ხალხი სიხარულითა და „ვაშა“ ძახილით ეგებებოდა ძვირფასს სტუმარს.

ტფილისის ყველა სასწავლებლის მოწაფენი გამწყრებულნი იყვნენ მიხეილისა და ბართათინსკის ქუჩებსა და გოლოვინის პაროსპექტზედ.

განსაკუთრებით ბევრი ხალხი იდგა გოლოვინის პაროსპექტზედ, მთავარ-მართებლის სასახლესთან.

სასახლეში მათი უმაღლესობა მობრძანდა ნაშუადღევს 2 საათში.

ნაშუადღევს 3¹/₂, საათზედ სასახლეში ბრძანდებოდა საქართველოს ექსარხოსი მაღალ ყოვლად-უსამღვდელოესი ფლამბანე, რომელიც მიესალმა მის იმპერატორებითს უმაღლესობას.

ერთის საათის შემდეგ მისი იმპერატორებითი უმაღლესობა თავისის უავგუსტოესის შვილის, დიდის მთავრის გიორგი მიხეილის ძითურთ საქართველოს ექსარხოსთან ბრძანდებოდა სადარბაზოდ, ხოლო შემდეგ სახელმწიფო საბჭოს წევრ სტატს-სეკრეტარ ბარონ ა. პ. ნიკოლაისთან. შემდეგ მათი უმაღლესობანი სასახლეში დაბრუნდნენ.

სალამოს 7 საათზედ მთავარმართებლის სასახლეში სადილი იქნა გამართული. სადილს დაესწრნენ მათი იმპერატორებანი უმაღლესობანი დიდი მთავარი მიხეილ ნიკოლოზის ძე, ნიკოლოზ მიხეილის ძე და გიორგი მიხეილის ძე, კავკასიის მთავარ-მართებელი გენ.-ად. თავ. გ. ს. გოლიცინი, მთავარ-მართებლის თანამწე გენ.-ლეიტ. ა. ა. ფრეზე, ჟანდარმა შეფის თანამწე გენ. ლეიტ. ა. ი. პანტელევი, კავკასიის სამხედრო ოლქის უფროსი გენ.-ლეიტ. ე. ე. ზეზემანი, კავკასიის სამხედრო ოლქის შტაბის უფროსი გენ. მაიორ. ნ. ვ. შუტლევორტი, გენ.-ლეიტ. ბარონი დ. ფ. ვინსპიერი, გენ.-მაიორი ბარანოვი. დიდის მთავრის მიხეილ ნიკოლოზის ძის ადიუტანტები, ტფილისის გუბ. თავად აზნაურთა წინამძღოლი კ. ი. მუხრან ბატონი, ტფილ. სამოსამართლო პალატის უფროსი თავმჯდომარე ვრასკი, ტფილისის გუბერნატორი ა. თ. ბიკოვი, კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მხრუნველი იანოვსკი, გენერალ-რაიორი სვინაშვილი, ტფილისის სახლმწიფო თეატრის დირექტორი ოპოჩინინი და სხვანი. სალამოზედ მისი უმაღლესობა, დიდი მთავარი მიხეილ ნიკოლოზის ძე უავგუსტოეს შვილებითურთ ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურობის წინამძღოლ თავ. კ. ი. მუხრან ბატონთან ბრძანდებოდა.

საფრანგეთის საერო განათლებების სამინისტროს მიერ კავკასიაში სამეცნიერო აზრით გამოგზავნილი ბარონი დე-ბაი ამ ჟამად ბორჩალოს მაზრაშია, სადაც კავკასიის საეტნოგრაფიო მასალასა ჰკრებს. მთავარ-მართებლის განკარგულებით დე-ბაის თან ახლავს შტაბს-კაპიტანი დიმიტრიევი, რომელსაც აღმოსავლეთ ენათა ინსტიტუტში აქვს სწავლა დასრულებული. ბარონი დე-ბაი ტფილისს ამ დღეებში დაბრუნდება.

შინაგან საქმეთა სამინისტრომ ტფილისის გუბერნატორის პირით მოსთხოვა ტფილისის ქალაქის გამგეობას ანგარიში ქალაქის თვითმმართველობის მოქმედებასა 1896—1897 წწ. და მომავლის წლის დამტკიცებული ხარჯთ-აღირისზეა.

მეთორნეებში მიმართეს ქალაქის გამგეობას და სთხოვეს, პურის დალინმა ორი ყუთი მოიტანა; ერთი მოზრდილი სხვა-და-სხვა შესახვევ-შესაკრავის მასალით და მეორე, ცოტა უფრო მომცრო, ყოველგვარის სადოსტაქრო იარაღით. ზეიდორფმა თავისუფლად ამოისუნთქა იმედი მეცა, რომ ესლა საშუალება ექნება და თავის მეგობარს დახმარებას აღმოუჩინოს, რაც-კი შეიძლება. დრო აღა დაუკარგავთ და საქმეს მაშინვე შეუდგნენ. თუთხმეტის წამის განმომავლობაში ზეიდორფმა თავი შეუხვია ავადმყოფს და თითქმის ამავე დროს, მხუტობულის დახმარებით, გალოგერი გონს მოვიდა და თვალები გაახილა.

როგორა ჰგონობთ თავს, მეგობარო? შეეკითხა ახალგაზდა ექიმი. ვინაგარ, მცნობ?

გზედვე, უბასუხა ავადმყოფმა ნელის ხმით და თავს ძალა დაატანა ამის სათქმელად. რაქნა, მე რაღა დამმართნია?

სხენმა გადმოგადლო, მაგრამ დმერთმა დაგვიფარა და მცირე ოდენის ჭრილობით გადარჩი.

თავ შეხვეული გალიგერი განძინა. მის სახეს ნელ-ნელა სიფხიზლე დაეტყო და უწინდელი კმუნვის ღრუბელი გადაეფარა.

საკვირველია! სთქვა მან: აღარა მახსოვს რაო. ეს ოთახია? სად მო-

ნისრს მოუმატეთო, რადგან ფქვილი ძვირადა ჰლირს და ვზარალობთო.

Trust franco-belge de tramvoys et d'electricite-ს საზოგადოების წარმომადგენელმა კაზიმირ პეტიმ, გაიცნო რა ხმოსანთა კომისიის მიერ შედგენილი პროექტი ცხენის რკინის გზის საწარმოებლად აღების ნორმალურ პირობებისა, განაცხადა, საზოგადოება თანახმა იქნისო მგ პირობებით ამ გზის წარმოებაო, ამასთან თუ საბჭომ ჩემი წინადადება შეიწყნარა, თანახმა ვარ საქრო ბე შევიტანო და ვიკისრო ის დროებითი ხარჯი, რაც ქალაქმა უკვე მოანდომა ცხენის რკინის გზასაო.

ტფილისის მაზრის სოფ. გლდანდგან სწერენ „KABR. СЕЛС. ХОЗ“ ს, რომ ამ სოფელში თანდათან ვრცელდება წესიერი მეფუტკარეობა. ბევრმა უკვე შეიძინა დადანიის სკები, რომელსაც განათლებულ ქვეყნებში ჰხმარობენ. გლეხ-კაცობა თანდათან ეტანება უჯრებისსკებს. ვენახის წამლობაც უფრო ფეხს იკიდებს გლეხთა შორის. წელს ვენახებიც კარგი იყო, რომ ქარებს ოდნავ არ წაეხდინათო.

გაზ. „კავკასის“ სიტყვით, ოზურგეთის მაზრის მომრიგებელ შუამავლად, თავ. წულუკიძის ადგილას, რომელმაც თანამდებობას თავი დაანება, რაქის მაზრის მომრიგებელ შუამავალს ჯაყელსა ჰნიშნავენო, ხოლო რაქის მაზრის მომრიგებელ შუამავალად—თავ. ი. გ. აბაშიძეს, რომელიც ამ ჟამად ტფილისის საკანტროლო პალატაში ჰმსახურობს.

გაზ. „ტფ. ფურ“. სწერენ დ. სურამიდან, რომ 8 სექტემბერს, სალამოს, სურამის მახლობლად ორმა ბოროტ-განმზრახველმა სამი ახალგაზდა ყმაწვილი, ესე 15—16 წლისა, არუთინ თუჯოვევი, ივანე სამაგლიშვილი და აბგარ ბოლდანოვი გაძარცვა. თუჯოვევი, სამაგლიშვილი და

ბოლდანოვი დღეობაში იყვნენ თურქმენ ს. ტეზარს, სადაც ხილი გაუყინდით და უკან დაბრუნებულნი იყვნენ. ბოროტ-მომქმედებს მათთვის 16 მან. და 50 კაპ. წაურთმევიათ. ნახევარის საათის შემდეგ იმავე გზაზედ გამოუვლია სოფ. ალის მცხოვრებელს ნაზაძეს ცოლითურთ. ნაზაძეს ურმით ფეხსაცმელი მოჰქონდა თურმე. ბოროტ-გამზრახველთ მათთვის 31 წყვილი ფეხსაცმელი წაურთმევიათ. გაძარცვულებს უცვნიათ ბოროტ-გამზრახველნი: ერთი მათგანი ოდისის მცხოვრებელი, აზნაური აბაზაძე ყოფილა და მეორეც იმისი სიძე მღვდლის შვილი მიხეილ სიმინი. პოლიციას ორივე შეუპყრია და გორის საპრობილეში დაუპატიმრებია.

გორიდან სწერენ გაზ. „კავკას“-ს: „სამზახათს, 15 სექტემბერს, ა. ე. ზეზემანის ვიწრო-ლიანდაგთან შტოს სადგურ ატენში სახლებს ცეცხლი წაეკიდა. ცეცხლი პირველად გაჩნდა ხის შენობაში, რომელსაც „დეპო“ ეწოდება. ამ დეპოში მოთავსებული იყო ორთქლ-მავალები და ვაგონები. ცეცხლი 11 საათზედ გაჩნდა, ხოლო ნაშუადღევს 2 საათზედ დეპო უკვე განადგურებული იყო. დეპოში ამ დროს ერთი ორთქლ-მავალი იყო, რომელიც 15,000 მანეთი ღირდა. იმის გადარჩენა ვერ მოახერხეს. ცეცხლი, როგორც ამბობენ, ერთის მუშის გაუფრთხილებლობით გაჩენილა. ზარალი 18,000 მანეთამდე იქნება“.

თელავი. 13 სექტემბერს, სალამოს 11 საათზედ, აქ მოვიდა თავ. აკაკი წერეთელი. მეორე დღეს, 14 სექტემბერს, აკაკი ალავერდში წავიდა. ჩვენი პოეტი კახეთ-ქიზიყის მოვლას აპირებს.

დ. ოჩინიანი (აფხაზეთი). 31 აგვისტოს გავისტუმრეთ ოჩინიანი მ. ი. კერესელიძე, რომელიც 16 წელს წაღს ემსახურებოდა, როგორც ყველასათვის საყვარელი და კეთილი

რასაკვირველია, მართლად არ მიგანინათ ის, რაც ესლა ჩემს მეგობარს ვუთხარი. საქმე ბევრად უფრო ცუდად არის. ჰხედავთ, ისევ გრძნობა დაპყრვა და ამისი სადმე გადაყვანა საშიშია.

ლინდენი გაჩუმდა. თავისს ქალარა წვერს რაღაც ნაირად არხევდა და, ეტყობოდა, გონებაში რაღაცა ფიქრს ებრძოდა.

ცოტა ხნის სიჩუმის შემდეგ ზეიდორფმა ისევ თამამად უთხრა:

— თქვენის მხრივ ოთახისა და ლოგინის მეტი საქრო არა იქნება. თუ გინდათ, ამაღამისათვის მევე ვუშოვნი ავადმყოფს მომვლელს, მე თითონაც...

ლინდენმა ხელის გაქნევით შეაწყვეტინა ლაპარაკი.

— შეუძლებელია! ყოვლად შეუძლებელი! ოქვენ მართალი ხართ: ავადმყოფის გადაყვანა საშიშია და არც მე გადავალ კაცთ მოყვარეობის კანონს. მაგას შეუძლიან დარჩეს, მხოლოდ მაგის მეტს ვერავის მიეცემ ნებას აქ ღამის გატარებისას. მე ჩემის მოსამსახურეებით მოვუვლი; ყველაფერს ვუშოვნი. თუ ეს საკმარისი არ არის, იძულებული ვარ დაბეჯითებით გთხოვოთ, რომ გადაყვანოთ სადმე.

ეს სიტყვები ისეთის გარდაწყვეტი-

ზეიდორფმა ზრდილობიანად დაუკრა თავი და რამდენისამე სიტყვით აუხსნა, რაც ამბავი იყო. მოხუცი მიუახლოვდა დაქოლს, გასიჯა და სთქვა:

— როგორც ეტყობა, საშიში ჭრილობა აქვს. მართალსა ჰბრძანებთ. თქვენის თანამგზავრის მზეზედ დატოვეს. არ შეიძლება: ჩრდ-ლში გადავიყვანთ სადმე.

იმისდა მიუხედავად, რომ მოხუცი გამხდარი იყო. ჯერ კიდევ ღონე შესწევდა: იგი დიდის გაფრთხილებით ექცეოდა ავადმყოფს, რის გამოც ზეიდორფი იმ დასკვნას დაადგა, რომ მოხუცი ავადმყოფების მოვლაში დახელოვნებული უნდა იყოსო. ავადმყოფის აწვევის დროს მან ინგლისურად დაუძაბა დარაჯს:

— დალინ, ცხენები სადმე მიაბი და კარები ჩაჰკეტე!

როდესაც ავადმყოფი გადაწყავდათ ორივეს, მოხუცმა კიდევ რაღაცა უთხრა მოსამსახურეს, მაგრამ ისეთის ენით, რომ ზეიდორფმა ვერა გაიგორა. ვიდრე ავადმყოფს სახლამდის მიიყვანდნენ, დალინმა წინ გაუსწრო და სახლის კარებთან, კიბის ზემოთ მიიგება.

ავადმყოფი ლოგინზედ დააწვინეს დიდს ოთახში, რომელიც ჩამოშვებულ ფარდების წყალობით პირვე-

ლად უკუნეთსა ჰკავდა.

— ყოველთ უწინარეს ჭრილობა უნდა გაისინჯოს და სისხლის დენა შეეწყვიტოს, — სთქვა მოხუცმა, რომელიც, როგორც ეტყობოდა, სახლის პარონი უნდა ყოფილიყო. არ შეუძლიანთ, ბატონო, ცოტაოდნენს დამეხმაროთ!

— მე მარტაც მინდოდა მაგისი დახმარება. ნება მიბოძეთ გაგეცნოთ: მკურნალი ბრუნო ზეიდორფი გახლავართ. სიანს, ჩვენ ორივენი ამ საქმის ხელისანნი და ამხანაგები ვყოფილვართ.

მოხუცებულმა ამ დროს ერთი ფარდა ისე ასწია, რომ სინათლე პირდაპირ თავზედ მიადგა ავადმყოფს და სინათლეზედ თავისუფლად შეეძლოთ საქრო მოქმედების დაწყება. კარგად დრომ გაიარა, სანამდის მოხუცი უბასუხებდა.

— მართალია დიდხანს ვარჯიშობდი ამ საქმეში და დახმარებაც შეემძლო გამეწია, მაგრამ არ ვიციოდი, რომ ჩვენ ერთი ხელობისანი ვყოფილვართ და ამიტომ ესლა, როდესაც საქმე თქვენს მეგობარს შეეხება, თქვენთვის მომინდვია მისი დახმარება. საქმის გასაადვილებლად ყველაფერს ვიშოვნი. მხოლოდ ნება მომიცით, რომ თქვენს თანამე-

მწევი ვიყო.

— დალინმა ორი ყუთი მოიტანა; ერთი მოზრდილი სხვა-და-სხვა შესახვევ-შესაკრავის მასალით და მეორე, ცოტა უფრო მომცრო, ყოველგვარის სადოსტაქრო იარაღით. ზეიდორფმა თავისუფლად ამოისუნთქა იმედი მეცა, რომ ესლა საშუალება ექნება და თავის მეგობარს დახმარებას აღმოუჩინოს, რაც-კი შეიძლება. დრო აღა დაუკარგავთ და საქმეს მაშინვე შეუდგნენ. თუთხმეტის წამის განმომავლობაში ზეიდორფმა თავი შეუხვია ავადმყოფს და თითქმის ამავე დროს, მხუტობულის დახმარებით, გალოგერი გონს მოვიდა და თვალები გაახილა.

როგორა ჰგონობთ თავს, მეგობარო? შეეკითხა ახალგაზდა ექიმი. ვინაგარ, მცნობ?

გზედვე, უბასუხა ავადმყოფმა ნელის ხმით და თავს ძალა დაატანა ამის სათქმელად. რაქნა, მე რაღა დამმართნია?

სხენმა გადმოგადლო, მაგრამ დმერთმა დაგვიფარა და მცირე ოდენის ჭრილობით გადარჩი.

თავ შეხვეული გალიგერი განძინა. მის სახეს ნელ-ნელა სიფხიზლე დაეტყო და უწინდელი კმუნვის ღრუბელი გადაეფარა.

საკვირველია! სთქვა მან: აღარა მახსოვს რაო. ეს ოთახია? სად მო-

ნისრს მოუმატეთო, რადგან ფქვილი ძვირადა ჰლირს და ვზარალობთო.

Trust franco-belge de tramvoys et d'electricite-ს საზოგადოების წარმომადგენელმა კაზიმირ პეტიმ, გაიცნო რა ხმოსანთა კომისიის მიერ შედგენილი პროექტი ცხენის რკინის გზის საწარმოებლად აღების ნორმალურ პირობებისა, განაცხადა, საზოგადოება თანახმა იქნისო მგ პირობებით ამ გზის წარმოებაო, ამასთან თუ საბჭომ ჩემი წინადადება შეიწყნარა, თანახმა ვარ საქრო ბე შევიტანო და ვიკისრო ის დროებითი ხარჯი, რაც ქალაქმა უკვე მოანდომა ცხენის რკინის გზასაო.

ტფილისის მაზრის სოფ. გლდანდგან სწერენ „KABR. СЕЛС. ХОЗ“ ს, რომ ამ სოფელში თანდათან ვრცელდება წესიერი მეფუტკარეობა. ბევრმა უკვე შეიძინა დადანიის სკები, რომელსაც განათლებულ ქვეყნებში ჰხმარობენ. გლეხ-კაცობა თანდათან ეტანება უჯრებისსკებს. ვენახის წამლობაც უფრო ფეხს იკიდებს გლეხთა შორის. წელს ვენახებიც კარგი იყო, რომ ქარებს ოდნავ არ წაეხდინათო.

გაზ. „კავკასის“ სიტყვით, ოზურგეთის მაზრის მომრიგებელ შუამავლად, თავ. წულუკიძის ადგილას, რომელმაც თანამდებობას თავი დაანება, რაქის მაზრის მომრიგებელ შუამავალს ჯაყელსა ჰნიშნავენო, ხოლო რაქის მაზრის მომრიგებელ შუამავალად—თავ. ი. გ. აბაშიძეს, რომელიც ამ ჟამად ტფილისის საკანტროლო პალატაში ჰმსახურობს.

გაზ. „ტფ. ფურ“. სწერენ დ. სურამიდან, რომ 8 სექტემბერს, სალამოს, სურამის მახლობლად ორმა ბოროტ-განმზრახველმა სამი ახალგაზდა ყმაწვილი, ესე 15—16 წლისა, არუთინ თუჯოვევი, ივანე სამაგლიშვილი და აბგარ ბოლდანოვი გაძარცვა. თუჯოვევი, სამაგლიშვილი და

ბოლდანოვი დღეობაში იყვნენ თურქმენ ს. ტეზარს, სადაც ხილი გაუყინდით და უკან დაბრუნებულნი იყვნენ. ბოროტ-მომქმედებს მათთვის 16 მან. და 50 კაპ. წაურთმევიათ. ნახევარის საათის შემდეგ იმავე გზაზედ გამოუვლია სოფ. ალის მცხოვრებელს ნაზაძეს ცოლითურთ. ნაზაძეს ურმით ფეხსაცმელი მოჰქონდა თურმე. ბოროტ-გამზრახველთ მათთვის 31 წყვილი ფეხსაცმელი წაურთმევიათ. გაძარცვულებს უცვნიათ ბოროტ-გამზრახველნი: ერთი მათგანი ოდისის მცხოვრებელი, აზნაური აბაზაძე ყოფილა და მეორეც იმისი სიძე მღვდლის შვილი მიხეილ სიმინი. პოლიციას ორივე შეუპყრია და გორის საპრობილეში დაუპატიმრებია.

ბოლდანოვი დღეობაში იყვნენ თურქმენ ს. ტეზარს, სადაც ხილი გაუყინდით და უკან დაბრუნებულნი იყვნენ. ბოროტ-მომქმედებს მათთვის 16 მან. და 50 კაპ. წაურთმევიათ. ნახევარის საათის შემდეგ იმავე გზაზედ გამოუვლია სოფ. ალის მცხოვრებელს ნაზაძეს ცოლითურთ. ნაზაძეს ურმით ფეხსაცმელი მოჰქონდა თურმე. ბოროტ-გამზრახველთ მათთვის 31 წყვილი ფეხსაცმელი წაურთმევიათ. გაძარცვულებს უცვნიათ ბოროტ-გამზრახველნი: ერთი მათგანი ოდისის მცხოვრებელი, აზნაური აბაზაძე ყოფილა და მეორეც იმისი სიძე მღვდლის შვილი მიხეილ სიმინი. პოლიციას ორივე შეუპყრია და გორის საპრობილეში დაუპატიმრებია.

გორიდან სწერენ გაზ. „კავკას“-ს: „სამზახათს, 15 სექტემბერს, ა. ე. ზეზემანის ვიწრო-ლიანდაგთან შტოს სადგურ ატენში სახლებს ცეცხლი წაეკიდა. ცეცხლი პირველად გაჩნდა ხის შენობაში, რომელსაც „დეპო“ ეწოდება. ამ დეპოში მოთავსებული იყო ორთქლ-მავალები და ვაგონები. ცეცხლი 11 საათზედ გაჩნდა, ხოლო ნაშუადღევს 2 საათზედ დეპო უკვე განადგურებული იყო. დეპოში ამ დროს ერთი ორთქლ-მავალი იყო, რომელიც 15,000 მანეთი ღირდა. იმის გადარჩენა ვერ მოახერხეს. ცეცხლი, როგორც ამბობენ, ერთის მუშის გაუფრთხილებლობით გაჩენილა. ზარალი 18,000 მანეთამდე იქნება“.

თელავი. 13 სექტემბერს, სალამოს 11 საათზედ, აქ მოვიდა თავ. აკაკი წერეთელი. მეორე დღეს, 14 სექტემბერს, აკაკი ალავერდში წავიდა. ჩვენი პოეტი კახეთ-ქიზიყის მოვლას აპირებს.

დ. ოჩინიანი (აფხაზეთი). 31 აგვისტოს გავისტუმრეთ ოჩინიანი მ. ი. კერესელიძე, რომელიც 16 წელს წაღს ემსახურებოდა, როგორც ყველასათვის საყვარელი და კეთილი

რასაკვირველია, მართლად არ მიგანინათ ის, რაც ესლა ჩემს მეგობარს ვუთხარი. საქმე ბევრად უფრო ცუდად არის. ჰხედავთ, ისევ გრძნობა დაპყრვა და ამისი სადმე გადაყვანა საშიშია.

ლინდენი გაჩუმდა. თავისს ქალარა წვერს რაღაც ნაირად არხევდა და, ეტყობოდა, გონებაში რაღაცა ფიქრს ებრძოდა.

ცოტა ხნის სიჩუმის შემდეგ ზეიდორფმა ისევ თამამად უთხრა:

— თქვენის მხრივ ოთახისა და ლოგინის მეტი საქრო არა იქნება. თუ გინდათ, ამაღამისათვის მევე ვუშოვნი ავადმყოფს მომვლელს, მე თითონაც...

ლინდენმა ხელის გაქნევით შეაწყვეტინა ლაპარაკი.

— შეუძლებელია! ყოვლად შეუძლებელი! ოქვენ მართალი ხართ: ავადმყოფის გადაყვანა საშიშია და არც მე გადავალ კაცთ მოყვარეობის კანონს. მაგას შეუძლიან დარჩეს, მხოლოდ მაგის მეტს ვერავის მიეცემ ნებას აქ ღამის გატარებისას. მე ჩემის მოსამსახურეებით მოვუვლი; ყველაფერს ვუშოვნი. თუ ეს საკმარისი არ არის, იძულებული ვარ დაბეჯითებით გთხოვოთ, რომ გადაყვანოთ სადმე.

ეს სიტყვები ისეთის გარდაწყვეტი-

მოდღარი, ოჩამჩირის საზოგადოებას, ხოლო აფხაზეთის ეპარქიას — 28 წ. მამა იოანეს და იმის ძვირფასის ოჯახობის მოშორებამ დიდდ გული დაუთუთა ოჩამჩირელ მკვიდრთ. საზოგადოებამ გამოასათხოვარი სადილი. გაუმართა 30 აგვისტოს და უღრმესის პატივის კემის ნიშნად, მაცხოვრის ხატი მიართვა საჩუქრად. სამღვდლოებს ცალკე ჰქონია გამოწერილი ჯვარი მამა იოანესთვის მისართმევად, მაგრამ დროზედ ვერ მოუსწრო. მეორე დღეს საზოგადოება გამოეთხოვა და მამა იოანე ქუთაისისკენ გაისტუმრა...

მან თავის ახალგაზდობა აფხაზეთის ეპარქიას შესწირა და არც უნაყოფოდ ჩაუკლია იმის შრომას. სადაც უყოფილა, ყველგან სიყვარული დაუხსახურებია. მამა კერესელიძე დიდხანს იყო მისიონერად აფხაზეთის მივარდნილს კუთხეებში, მხოლოდ 1882 წ. ოჩამჩირეში იქნა გადმოყვანილი ბლალაჩინად. ვისურვებთ, რომ მამა იოანეს ახალს სამწყსოშიაც ისეთივე სიყვარული და თანაგრძობა დამსახურნოს, როგორც დაბა ოჩამჩირეში დაიმსახურა.

მივაქვევთ ქველ-მოქმედთა ყურადღებას გაჭირვებულ მღვდლობობას ახალურის ქრისტიანთა სალომე ჩხვიძისას. საბრალო დედაქალაქ ჩხვიძეს ხუთი წვირილ-შვილი ჰყავს და ცხოვრების სახსარი-კი სრულიად არ მოეპოვება. მკვლის დღეობით ბავშვები მშვირ-მწყურვალნი არიან. კარგი იქნება ვინმემ შემწეობა აღმოუჩინოს. ადრესი: ავლაბარი, ციციანოვის აღმართის თავზედ „პაკიოვის ყახარაშვილს“ გვერდზედ, სახლი № 7.

ქართულ დრამატულ საზოგადოებას წამართა კრება.
16 სექტემბერი.

კრება დაიწყო ღამის რვა საათზედ და ოც-და-შვიდი წევრი დაესწრო. ეს კრება იყო განგრძობება 10 სექტემბრის კრებისა. კრებას თავმჯდომარეობდა ბ-ნი პ. რ. ყიფიანი. წარსულის კრების ოქმის წაკითხვის შემდეგ კრებას წაუკითხეს გამ-

ლის კილოთი იყო ნათქვამი, რომ ზეიდორფმა თავის მეგობრის საკეთილდღეოდ ამის მეტი აღარა უთხრა რა:

— ავადმყოფთან ერთს ღამის გატარების ნებას მეც არ მაძლევთ?

— არა გზით არ შემოძლიან. ამისათვის საკმაოდ შესაწყნარებელი მიზეზი მაქვს. რასაკვირველია, შეგიძლიან თქვენს მეგობართან დღისით მოხვიდეთ ხოლმე და დარწმუნდეთ, რომ კარგად ვუვლით. მეტს ნულარაფერსა მკითხავთ და ავადმყოფთანაც უცხო ხალხის სიარულისაგან განმთავისუფლეთ.

— მაგ მხრივ არხინად ბრძანდებოდეთ; გალიგერს დედ მამა არა ჰყავს და ერთად-ერთი მისი და-კი პეტერბურგში სცხოვრობს ქმართან.

— მეგობრები?

— ახლო-მახლოს მეგობრები არაა და ჰყავს, ჩემს მეტი, რომელთანაც სტუმრად არის. გალიგერი მექანდაკეა; იქნება რამე გაგეგონოთ მაგის შესახებ, რადგანაც იგი სახელ-განთქმულია.

მკურნალმა ლინდენმა არას ნიშნად თავი გაუქნია.

— ერთი წელიწადი იქნება, რაც ევროპაში დავბრუნდი, სთქვა მან ყოყმანით: ამასთანავე განცალკევებული ცხოვრობ ჩემთვის და სულ ერთიანად სამეცნიერო კვლევა-ძიე-

გეობის წევრის თავ. ნოდარ ჯორჯაძის წერილობითი განცხადება, რომელშიაც ის საზოგადოებას უცხადებდა, რომ მოუტლელობისა გამო არ ძალ-მიძს გამგეობის წევრობის თანამდებობა შევასრულო, რის გამოც იძულებული ვარ ამ თანამდებობას თავი დავანებო და ჩემს მაგიერ სხვა ვინმე აირჩიეთო.

შემდეგ წაკითხულ იქნა გამგეობის ორი მოხსენება იმის შესახებ, რომ ამ სეზონში გამგეობამ იკისროს თუ არა დასის შედგენა და წარმოდგენების მართვა ტფილისში. ამ საგნის შესახებ გამგეობა ორ დასად გაყოფილიყო. ერთის დასის მოხსენებიდგან, რომლის მომხრეც თავ. ვეზირიშვილი და ბ-ნი თურქესტანიშვილი იყვნენ, სჩანდა, რომ ამ სეზონში დრამატულ საზოგადოების გამგეობა ვერ იკისრებს მუდმივის დასის შედგენას და წარმოდგენების ხელმძღვანელობას შემდეგის მიზეზისა გამო:

1) ასეთს საქმეს არც საზოგადოების წესდება ავალებს გამგეობას და არც ძველის გამგეობის ოქმებში ისეთი დადგენილება, რომ ეს საქმე უთუად გამგეობამ უნდა იკისროს.

2) ცხადია, ყოველ წელს ქართველი საზოგადოება თანდათან მეტს გულ-გრილობას იჩენს ქართულ სცენის მიმართ, რაიცა იქიდანანა სჩანს, რომ თეატრში ხალხი ნაკლებ დაიარებოდა და როგორც დრამატულ საზოგადოებას, ისე კერძო ამხანაგობათ დიდი ზარალი მოსდიოდათ ტფილისში მუდმივის დასის ყოლის გამო. ხოლო ყოველივე ეს, მოხსენების ავტორთა აზრით, უფულობისა და საზოგადოდ ხელ-მოკლეობის ბრალია, შეძლება არა გვაქვს, რომ თეატრი რიგიანად მოვაწყუთოთ და არტისტებს ღირებულნი ჯამაგირები ვაძლიოთო.

3) საქმის ასე უნუგეშო მდგომარეობის დროს თუ დრამატული საზოგადოების გამგეობა იკისრებს მუდმივის დასის შედგენას ტფილისში,

ბაში ვარ გართული.

— ეს ისე, სხვათა შორის, ვთქვი. უნდა შეგატყობინო კიდევ, რომ ჩემი მეგობარი დიდი ხანი არ არის, რაც პარიზიდან დაბრუნდა, სადაც ძალზედ მუშაობდა. იგი ჩემთან მოვიდა, რომ დაესვენა ცოტა-დღესაც, ამ უბედურ სეირნობის დროს, მეუბნებოდა, რომ არც ერთმა ჩემმა ნაცნობთაგანმა არ იცის, სად წამოვედით. ამ გვარად სექტვია, რომ ჩემს მეტმა იკოდეს ვინმემ მაგის აქ ყოფნა.

ლინდენმა თავისუფლად ამოისუნთქა.

— ვშიშობ, რომ ჩემი საქციელი ავად არ ჩამომართვით, შენიშნა იმან: — მაგრამ სხვა მხრივ ვერ მოვიქცევი. ყოველ შემთხვევაში დაგიმტკიცებთ, რომ თქვენი საწყალი მეგობარი სანდო კაცის ხელშია.

მკურნალი ზეიდორფი ავადმყოფს მიუახლოვდა, მაჯა გაუსინჯა, შემდეგ საათს დახედა და სთქვა:

— მე ქალაქს უნდა წავიდე და სალამოზედ, თქვენის ნება-ართით, ერთხელ კიდევ ვნახავ. კიდევ რა უნდა გკითხოთ: ამის ყურის გდებასა და თვალის დაქერას ხომ იმ კაცს არ მიანდობთ, რომელიც ისე უგულოდ დასცქეროდა ცხენიდგან ჩამოვარდნის დროს?

ცხადია, — დიდი ზარალი მოუვა, რომლის გასტუმრებას საზოგადოების წევრები არ იკისრებენ და ეს ვალი გამგეობას დააწება თავზედაო.

4) გამგეობის მოვალეობას, გარდა მუდმივი წარმოდგენების მართვისა, სხვა დირს-მნიშვნელოვანი საგნებიც შეადგენს, რომელთაც დიდი ყურადღება უნდა მიექციოს მან. მაგალითად: თეატრის წიგნთ-საცავის გამდიდრება ორიგინალურისა და ნათარგმნ პიესებით, ტანთ-საცმელების შექმნა; დაბა და სოფლებში წარმოდგენების გამართვა; კერძო წარმოდგენების გამართვა არტისტთა მოსაპოვებლად; საუკეთესო დრამატულ ნაწარმოების ავტორთა დაჯილდოება; დრამატულ სახელმძღვანელოთა გამოცემა ქართულს ენაზედ; ავადმყოფ და ქონებრივად შევიწროებულ არტისტთა შემწეობა და სხ.

ამ მოხსენებამ დიდი კამათი გამოიწვია საზოგადოების წევრთა შორის. მოხსენების აზრს თავგამოდებით იცავდა მისი ერთი ავტორი, თავ. ვეზირიშვილი. ამ მოხსენებისვე მომხრენი იყვნენ თავ. კიტა აბაშიძე, ივ. ზურაბიშვილი და გ. გძელიშვილი.

გამგეობის ორის წევრის ბ-ნი ნიკო ხიზანაშვილის და ვალერიან გუნიას აზრით თვით გამგეობამ უნდა იკისროს ტფილისში სამუდამო დასის შედგენა და ამ სეზონში წარმოდგენების გამართვა. ამათ მიერ შედგენილი ხარჯთ-აღრიცხვა წაიკითხა ბ-ნმა ა. ახანაშვილმა. და ყოველი რიცხვი ხარჯთ-აღრიცხვისა დაწერილებით განმარტა ხარჯთ-აღრიცხვით საზოგადოებას აქვს დღესნაღდად 800 მან., 30 წარმოდგენა მისცემს 7,000 მან., ბალი და კონცერტი — 1000 მან., სათავად-ახნაურო ბანკი — 1000 მან. და სავფერო ფული და სხვა შემოსურლებანი 2000 მან. ასე რომ მთელი შემოსავალი იქნება თორმეტი ათას მანეთამდე.

ამ მოხსენებამ, ისე როგორც პირველმა, დიდი კამათი გამოიწვია. მოხსენების ავტორი ბ-ნი ნიკო ხიზანა-

— მე რომ ასე მოვიქცე, თქვენ მეგობარს საუკეთესო მომვლელი ეყოლება, რომლის მაგიერობასაც ვერც ერთს გამოვდილ ქალს ვერ შეუძლიან. დალინი ინდოელია და მე ოსტ-ინდიაში შემსახურებოდა.

თან წამოვიყვანე, რადგანაც მისებრ ერთგული და მართალი კაცი იშვიათია. ხმა-ამოუღებლად თავს დასდებდა ჩემთვის და ბალში-კი არ შემოვიშვებდათ; ასევე თავ-განწირულებით მოუვლის თქვენს მეგობარს, მე რომ ვუბრძანო. მაგრამ მაინც თქვენდა დასამშვიდებლად პირობას ვაძლევთ, რომ ფეხსაც არ შემოსდგამს ამ ოთახში.

დალინი აივნის კიბის საფეხურზედ იჯდა, როდესაც მკურნალი ზეიდორფი ოთახიდგან გამოვიდა ხმის ამოუღებლივ ადგა და ახალგაზდა მკურნალი იმ ადგილას მიიყვანა, სადაც ცხენები ება. უნდოდა ზეიდორფისთვის ცხენზედ შეჯდობა ეშველა, მაგრამ იგი უცხად მოახტა უნაგირს, ამხანაგის ცხენის აღვირს წაავლო ხელი და ქალაქისკენ გასწია. გალიგერის მდგომარეობა აწუხებდა და ამ უბედურობას თავის თავს აბრალებდა. არ მოსწონდა აგრეთვე ლინდენის ქცევა, და რამდენიც აგონდებოდა ზოგი ერთი იმისი სიტყვები, იმდენად უფრო რაღაცა საიდუმლოდ

შვილი დიდის მკერმეტყველებით იცავდა თავის აზრს. ბ-ნი ხიზანაშვილს მხარი დაუჭირეს ბ-ნი პეტრე ყიფიანმა, არტემ ახანაშვილმა, ნოე ყორღანიამ, კოტე მესხმა და სხვებმა.

საგანი რომ საკმაოდ გამოირკვა, კრების თავმჯდომარემ ბ-ნმა პავლე ყიფიანმა ხმები შეჭრიბა ორთავე მოხსენების შესახებ. პირველის მოხსენების მომხრე, ე. ი. იმის, რომ დასის შედგენას გამგეობა ნუ იკისრებს, 9 კაცი აღმოჩნდა; ხოლო მეორესი, ე. ი. იმისა, რომ დასის შედგენა გამგეობამ იკისროს, — 16 კაცი. მაშინ წამოდგნენ გამგეობის ორი წევრი — თავ. ვეზირიშვილი და ბ-ნი თურქესტანიშვილი და კრებას მოახსენეს, რომ ჩვენს თანამდებობას თავს ვანებებთო. იმ-თს ადგილას და აგრეთვე თავ. ნ. ჯორჯაძისა მოწვეულ იქმნენ კანდიდატები ბ-ნი ახანაშვილი, მ. ნასიძე და ვ. კიჭინაძე.

შემდეგ ბ-ნმა თავმჯდომარემ კრებას წაუკითხა არტისტის-ქალის, კენინა ბაბო ავალიშვილის თხოვნა, რომელშიაც სწერს იგი, რომ აგერ ოც-და-ათი წელია, რაც ქართულ სცენას ვემსახურები, ეხლა დავსწული და არც არავითარი ღონისძიება არ მომეპოება, რომ ვიწამლო და თავი შევიწახო და დრო ვამოშვებით რაიმე შემწეობა აღმომიჩინეთო. კრებამ დიდის გულმტკივნეულობით მოისმინა ეს თხოვნა და გამგეობას დაავალა, შემწეობა აღმოუჩინოს რამდენადაც-კი შეიძლება.

ბოლოს კრებამ აირჩია საზოგადოების წევრად იოსებ იმედაშვილი.

კრება დაიშალა ღამის 12 საათზედ.

საზოგადოდ უნდა შევნიშნოთ, რომ 16 სექტემბრის კრება დიდის გამჭირაობითა და სიფრთხილით ეკიდებოდა თავისს საქმეს. არც ერთი საგანი არა ყოფილა ისეთი, რომ კრებას ყოველ მხრივ არ გაეზომოს და ისე არ დაეკრას ღარი.

ლ. მ.

ენგენებოდა მოხუცი.

ზინდისას რომ მიუახლოვდა ლინდენის სახლს ქის — კართან დალინი მიეგება, აშკარა იყო, იმას ელოდებოდა; სახლის კარებწინ თვით სახლის პატრონი დაუხვდა, რომელმაც შეატყობინა, რომ ავადმყოფს არაფერი ცვლილება არ დასჩნევიაო. ავადმყოფის მომვლელად მოხუცებულ დედაკაცი იყო დანიშნული, წყნარის, მიმზიდველის ს. ხის ადამიანი; ზეიდორფს გული დაუწყნარდა, როდესაც ლინდენმა ხელი გაიწოდა მოხუცებულ დედაკაცისკენ და დაბალის ხმით გააცნო:

— ქნი ტომპსონი გახლავთ, თერთმეტი წელიწადი ავადმყოფების უფროს მომვლელად იყო ბომბეის საავადმყოფოში. არხინად ბრძანდებოდეთ, ისე უფლის გალიგერს, როგორც ღვიძლი დედა.

ზეიდორფს უნდოდა კიდევ რაღაცა ეკითხა, მაგრამ მოხუცს ისეთი მოუთმენლობა ეტყობოდა, იმათი წასვლის სურვილი ისე აჩნდა სახეზედ, რომ წასვლა არჩია, თუმცა სულ რამდენსამე წამს დაჰყო ავადმყოფთან. მხოლოდ ეხლა შენიშნა მან, რომ ის ოთახი მდიდრულად მოართული იყო ინდოეთის გემოვნებზედ და კედლები ძვირფასის იარაღით შემკული. იქაურობას ინდოე-

მისი მაღალ-ყოვლად-სახელმწიფო-ლომსობის საძარკეშვილის მძებრ-ახოსის ფლაბიანუს მოგზაურობა ქახეთში.

(შემდეგი *)

12-ს სექტემბერს მისი მაღალ-ყოვლად უსამღვდელოესობა მობრძანდა გაჩნაძიანიდგან წინანდალში თ. ზაქარია გულბათის ძე ჰავევაძესთან და აქ ისაუბრა. 10 შუამთის მონასტერში მობრძანდა ტფილისიდგან ყოვლად სამღვდელო კირიონი, ეპისკოპოსი ალავერდისა ექსარხოსის მისაგებებლად. 11-ს მათი მეუფება კირიონი ალავერდს წაბრძანდა ტაძრის დასათვლიერებლად. 12-ს ეპისკოპოსი კირიონი მიეგება მაღალ-ყოვლად უსამღვდელოესს ფლაბიანუს ს. კისისხევში. აქედგან ორივენი ერთად წაბრძანდნენ და გზაზედ ეკლესიების და სკოლების დათვალიერების შემდეგ, ოთხს საათზედ მობრძანდნენ თელავის ტაძარში. აქ, ხალხის გარდა, მათ მეუფებათ დაუხვდა საპატია დარაჯი მინგრელისკის რაზმის და ქ. თელავის თვით მმართველობა. თელავის მამასახლისმა მიართვა პურმარილი. ტაძრის კარებთან კრებული მიეგება. მღვდელმა მ. იოანე შიუკაშვილმა შემდეგი სიტყვა უთხრა:

ყოვლად მოწყალეო მწყემსთ-მთავარო და მეუფე! ეს ტაძარი ღვთისმშობლის მიძინებისა, რომელშიაც გვგებებით, აშენებულია 1758 წ. საქართველოს მეფე ერეკლე მე- II-საგან. თავ-დავიწყებამდის ერთგული ქრისტეს სარწმუნოებისა, მეფე ერეკლე ხშირად მხურვალე ლოცვით მიჰმართავდა ხოლმე ღვთის მშობელს და მისი სათხოვარი მხოლოდ ეს-ღა იყო — დაეცვა ერი მისი ქრისტეს სარწმუნოების დაუძინებელ მტერთაგან. გამოჩენილი მქადაგებელი იმ დროისა, ყოვლად სამღვდელო ამბროსი, ხშირად დალოცავდა ხოლმე ერეკლეს უძლეველს მხედრობას და

*) იხ. „ვეროა“, № 198.

თის იშვიათი ნივთები და ბუნების სიმდიდრენი ამშვენებდა. როდესაც მკურნალი ლინდენი აცილებდა, ზეიდორფმა ჰკითხა მას:

— გეტყობათ, ინდოეთში დიდხანს გიცხოვრიათ, რომ ასეთი ძვირფასი ნივთები შეგიგროვებიათო.

— დიად, ოც წელიწადზედ მეტს ხანს დავყავ ბომბეში, — უბასუხა მოხუცმა მოკლედ. თქვენ თითონ გაიკვლევთ გზას, თუ გნებავთ, რომ დალინი გამოგაყოლოთ?

ზეიდორფმა დალინის დახმარება არ ისურვა.

როდესაც წასვლის დროს სახლს ერთი კიდევ გადაჰხვდა, შენიშნა, რომ ფანჯრები მთლად ჩახურული იყო, თითქო შიგ არავინა სცხოვრობსო.

— როგორ სჩქარობდა ის პატრონი ჩემს გამოსტუმრებას, ჰფიქრობდა იგი: მისი თვლები რაღაცა მწუხარებას აღნიშნავდა, რომლის დაფარვასაც ამაოდ სცდილობდა. ეჭვი არ არის, რომ რაღაცა საიდუმლო აქვს სახლში, თორემ სხვა ფრიგ ჩემი იქ ყოფნა რად შეაწუხებდა?! მაგრამ ეჭ, მე ცნობის მოყვარე არა ვარ, რაც უნდა ჰქმნას, მხოლოდ გალიგერს-კი არაფერი დაუშავოსო და...

(შემდეგი იქნება)

ისტორიკმა და სარწმუნოების მტერთა წინააღმდეგ საბრძოლველად.

„განგებამან ღვთისამან ინება ძველი ეკლესია ივერისა, ეს აკვანი ქი:ტიანობისა, დაეცვა სამუდამოდ მისდა წინააღმდეგ ამხედრებულ მტერთაგან და 1801 წ. მიღებულ იქმნა იგი დიდის რუსეთის მფარველობისა ქვეშე.“

„ღღეს ყოვლად სამღვდლო ამბროსის მაგიერ, კრებული და მრეული ამა ტაძრისა და წარმომადგენელი ამ ქალაქისა დიდის სიხარულით ეგებებიან ერეკლე მეფეს კი არა, თქვენ, მწყემსთ-მთავარო ივერის ეკლესიისა, რომ მიიღონ თქვენგან ლოცვა-კურთხევა და დარიგება, ხოლო მტრებთან საბრძოლველად კი არა, როგორც იყო ამბროსის დროს, არა, აწ ივერის ეკლესია დაცულია გარეშე მტერთაგან, იგი მკვიდრ საფუძველზედ არის დამყარებული დიდის რუსეთის უძლიველ მეფეთა წყალობით და თქვენი წინა მოადგილე მღვდელ-მთავართა მეცადინეობით. ჩვენ ვიმედოვნებთ მივიღოთ თქვენგან ლოცვა-კურთხევა და მასთან წამალი ჩვენის საზოგადო ნაკლულევანების განსაქარებლად, ნაკლულევანებისა, რომელიც შენიშნული იყო თქვენთა წინამოადგილეთაგან და რომელიც უნდა ჩინთვალოს უპირველეს მიზეზად და მთავარ დაბრკოლებად ივერის ყველა ეკლესიის შესახების განკარგულებისა. ეს გახლავთ სიმრავლე განათლებულთა მწყემსთა, რომელთაც არ შეუძლიანთ გარდასცენ ქეშმარიტებანი, ქრისტეს სარწმუნოებისა და სწავლა-დარიგებანი ხალხს მის გასაგებ ენაზედ. ივერის ეკლესიის მწყემსთ აქეთ საქმითა ცოდნა ქრისტეს სწავლისა, მაგრამ არა აქეთ შეძლება ამ ცოდნის გადაცემისა ხალხისათვის გასაგებ ენაზედ. ეს არის უმთავრესი მიზეზი, რომ ჩვენ, ეკლესიის მწყემსთ, არა გვაქვს შეძლება ღირს ულად აღვმართოთ დროში მართლმადიდებლობისა, თვით მპყრობელობა და ეროვნებისა, არ შეგიძლიან ჩვენის დანიშნულების თანახმად ვწინამძღვროთ, ერს გავუღვძოთ სიყვარული ღვთისა და მოყვასისა მ-მართ ვამცნოთ კეთილდევნიკონიოთ ზნობრივი გავლენა მისს ცხოვრებაზედ და მივდრიკოთ ქრისტიანობრივის სისრულისადმი. დიხ, ენის უცოდინრობა არის მიზეზი, რომ მოწიწებით ვასრულებთ ღვთის მსახურებას, არ კი შეგვიძლია ვუმოდვეროთ მრეულს გასაგებ ენაზედ: ავუხსნათ საღაროო წერილი, განვუხატოთ ღო მატარებნი სწავლანი, ავუხსნათ მნ შენ ლობა დღესაწაულეებისა, გავაგებინოთ დიდება ეკლესიისა ცათაშინა, გავაცნოთ სიძნელენი ქრისტიანობრივის მოღვაწეობისა ქვეყანასა ზედა. საეკლესიო მწყემსს არ ძალ-უძს თვის სამწყსოსთან საერთო ლოცვით მოიკრიბოს ძალა და შეიქმნას სამწყსოს სასარგებლო, მისი კეთილის მყოფელი, ხელი შეუწყოს იმის გონებრივ წარმატებას, ასაზრდოვოს ზნობრივად მისი ძალა, რომელიც საზოგადო მისწრაფებაში შეიქმნება ხოლმე წარმატების ქვაკუთხედად.

„მით არის მართლ მადიდებლობა ბრწყინვალე, რომ არათუ მტკი-

ცედ ინახავს ხსოვნას მეგრებისას, არამედ ყოველ წლოვით ზღვრისაწაულობს მას და ამცნებს თვისთა შეილთა, ადიდონ ღმერთი თითოეულმა თვისს ენაზედა. პირველი მორწმუნენი ქრისტეს სწავლისა, განათლებულნი სულითა წმინდითა მოციქულნი სწავლასა ქრისტესსა განუცხადებდნენ ქვეყანას „თვითვეულსა ენასა მისსა ზედა“. პირველი მქადაგებელი სლავიანთა, წმ. ძმანი კირილე და მეთოდი ასევე იქცოდნენ. მათ შერტანეს ლაღადება და დიდება ღვთისა ტაძრებში სლავიანურს ენაზედ საღმრთო და საეკლესიო წიგნების თარგმნითა და ესევე ყოფად გვიანდრძეს ჩვენ. ერის ერთობისათვის სრულიად საშეშეშე არ არის ადგილობრივ მცხოვრებთა დედა ენა, მით უმეტესად, რომ ქართველნი ცხადად ჰგონობენ ყველა იმ სიტყვას, რომელიც მოსდევს განვითარებულის ენის ცოდნას, იმ ენისას, რომელზედაც ჰლაპარაკობს ას მილიონიანი რუსეთის ერი, რომელთანაც იგი სულითა და გულით გართებულია და განუყრელ არსებობას წარმოადგენს. ეს ას მილიონიანი ეროვნება ქრისტიანობრივის სიყვარულით დაუთმობს ადგილს სახლსა თვისსა შინა ქართულს მშვილობიანს საუბარსა, როგორც უთმობს იგი ადგილს დიდს რუსეთის იმპერიაში თვით ქართველობას, რომელიც მარადის მზად ყოფილა, არის და იქმნება შესწიროს სიცოცხლე თვისი აღყვავებასა და კეთილდღეობას რუსეთის იმპერიისას, როგორც მოგვითხრობს ჩვენ ისტორია წარსულისა. ეს შეწყნარება მცირე ხალხისობის დედა-ენისა და მძაღებს ქრისტიანულ მისწრაფებას სასიკაღმლო მოღვაწეთა შორის. რამდენადაც გადიდდება პატივისცემა ჩვენ განსაკუთრებულ თვისებათა მიმართ კეთილშობილ და კაცთ-მოყვარე რუსეთისაგან, იმდენად იმატებს მისწრაფება რუსეთის მიმართ, როგორც საიმედო კეთილისმყოფელისა. მართალია, ყველას არც მიაჩნდათ და არც მიაჩნიათ სიმართლე ამ აზრისა, არიან იმისთანანი, რომელნიც სულ წინააღმდეგს ამტკიცებენ, მაგრამ მათი შეხედულება, ჩემის აზრით, დიდად შეუფერებელია სახელმწიფოს წყობილებისა, ეროვნულის ერთანობისა და საყოველთაო კეთილდღეობისა.

„ვათავებ ჩემს სიტყვას, თქვენო მეუფებავ, ღრმად დაწმუნე ული და მსასობელი, რომ თქვენ, როგორც განათლებული და გამოცდილებით განრძობილი წინამძღვარი სამწყსოსა, მორს მხედველის თაღლით განმსჭკრეული მართმადიდებელ ივერის ეკლესიის აწყყოსი და მყობადისა, მიაქცევთ უტრადეობას ჩვენს ნაკლსა და, როგორც სულიერი მკურნალი, შეგვეართებთ ყველას ქრისტიანობრივის სიყვარულითა და მოგვემთ შეძლებას, რომ ჩვენ, საეკლესიო მწყემსთ, აღვასრულოთ უდიდესი ჩვენი დანიშნულება - ვუმოდვეროდ სამწყსოსა ჩვენსა გასაგების ენით და ვილაღადოთ სახლსა შინა ღვთისასა დიდება მისი უძველესისა და უტკბილესის ქართულის გალობით. ამ ორის პირობის აუსრულებლობა არის მიზეზი, რომ

ჩვენი ეკლესიები ცალიერია დიდ საუფლო და საღვთის-მშობლო დღესასწაულებშია ცკი. აკურთხე, მეუფეო, ჩვენი სამწყსო, რათა არა იკლოს სარწმუნოებამა მათმა. გვაკურთხე ჩვენი, მსახური ეკლესიისანი, რათა მოგვემტოს ძალა სიტყვისა ღვთისა გავრცელებად და მკვიდრებად. მოვედ, მოვედ, მეუფეო, სახლითა უფლისათა.“

ტაძრიდან, „შეგვიწყალენისა“ შემდეგ, მისი მეუფება წაბრძანდა დედათა წმ. ნინოს სასწავლებელში, სადაც დაუხვდნენ თავმჯდომარე გამგეობისა ქ-ნი სოფიო სტანისლავის ასული განსევიჩისა, გამგეობის წევრნი, ზედამხედველი სასწავლებლისა ქ-ნი ბ. ნ. ნიკოლაევისა, ზედამხედველი სწავლის საქმისა ბ-ნი ს. ი. მაქნიკოვი, მასწავლებელი და მოსწავლენი. მათ მეუფებას მოსწავლეთ მთარავეს მშვენივრად შეეკრილა ბალიში. აქედან მათი მეუფება წაბრძანდა ღვთის მშობლის ეკლესიაში, სადაც გრძობით სასესე სიტყვით მიეგება მღვდელი გ. მრელიაშვილი. შემდეგ იგი წაბრძანდა ფერისცვალების ეკლესიაში, სადაც მ. ი. ხატიაშვილმა სიტყვით მიმართა მათს მეუფებას. აქვე დათვალიერა სამრევლო სკოლა და გამოსცადა მოსწავლენი.

საზოგადოდ თითქმის ყველგან ეკლესიებში მღვდლები სიტყვას ეუბნებოდნენ და მათი მეუფებაც გულმოდგინეთ ისმენდა ამ სიტყვებს. თელავადის მათმა მეუფებამ განიხილა 40-დე ეკლესია და 15 სასოფლო სკოლაში გამოსცადა მოსწავლენი. სამრევლო სკოლაღან მათი მეუფება წაბრძანდა სასულიერო სასწავლებელში, სადაც სასწავლებლის ზედამხედველმა ბ-მა სოკინმა წარუდგინა მასწავლებელი. შემდეგ შებრძანდა ამავე სასწავლებლის ეკლესიაში და აკურთხა მოსწავლენი. დაიარა მთელი სასწავლებელი და მცირე ხნით დაისვენა.

სასულიერო სასწავლებლის ეკლესიაში ამავე საღამოს მათმა მეუფებამ, ექსარქოსმა ფლობიანემ გარდაიხადა დაუჯდომელი პურის კურთხევით და ზეთის ცხებით, თავისი ხელით სცხო ზეთი აუარებელ მლოცავთ და სასწავლებლის ყველა მოსწავლეთ და ლოცვის შემდეგ დასასვენებლად შებრძანდა ზედამხედველის საღამომში. აქვე უნდა განვიხილოთ საეკლესიო საბუთის ქაღალდები, რომლებითაც იყვენ დაბარებულნი ალაზან გაღმა მდებარე სოფლების მღვდლები.

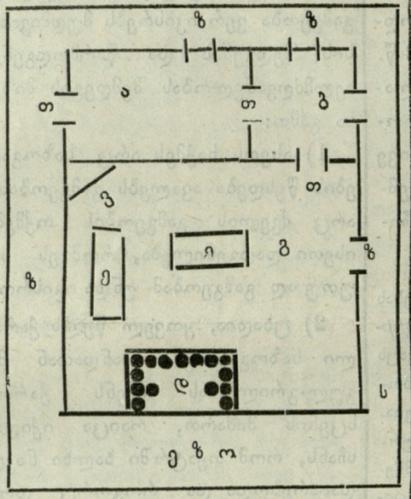
ნადიკვრელი

უცხოეთი

იბალია. ამ ბოლო ხანებში სმა გავრცელდა, რომ გერმანიის იმპერატორი იტალიაში ამატებს წასკვასსა. ეს ჯაგაუბა ამატებს, რომ იმპერატორი ვიდეტში და იტალიის მეფე ჰუმბერტო ვენეციაში წინასწარ კრთმანეთსა. გასუბების სიტყვით, ამ ორის დიდის სასკამწიფოს მეფეების კრთმანეთთან შესკვდრას დიდი პოლიტიკური მნიშვნელობა ექმნება. მეფეებს კრთმანეთთან მოლაპარაკების დროს მინისტრებიც თან კასლებათ. იმპერატორი ვიდეტში აასლებს თან მინისტრს ფონ-ბიულაუს,

სოლო იტალიის მეფე-კანკაროს და ზელუსს. როგორც ამბობენ, მეფეებს მსჯელობის უმთავრეს საგნებს ის შეადგენს, თუ ანარქისტთა წინააღმდეგ რა ღონისძიებანი იქმნას მიღებული და რუსეთის იმპერატორის წინადადება მსჯელობის შემდგომად შესასებ მიიღონ თუ არა და თუ მიიღებენ, რა წესითა და რაგით.

უშაპის კუნძული. ცნობას მოყვარე მეოთხეკლასთავის მნიშვნელობას არ არის მოკლებული გაიგოს, როგორც სახლშია დამწყვეტული დრეიფუსი და სასოგადოდ რა გარემოებაში სცხვრებას ეს პტიმარა, რომლის შესასებ ამდენი სჯა ბასია ატეხილი ყველა კრცნების უურწლად გასუთებაში. აი მოსხუელება იმ სახატომრისა, რომელშია ის აზრის:

- ნიშნების ახსნა:
- ა. სადარჯლო ოთახი.
  - ბ. მორიგის დაჯახის ოთახი.
  - გ. დრეიფუსის ოთახი.
  - დ. საწოლი.
  - ე. სტალები.
  - ვ. შავი ფიცარი.
  - ზ. ფანჯრები.
  - თ. კარები.

ყოველ დღე დრეიფუსს 5 კაცი სდა-რჯახს, რომლებიც მუდამ მზად არიან, თუ საჭიროება მოათხოვს, მორიგ დაჯახს უმუშაონ. ეს დაჯახი მრეშორებელი სდგას კარებთან ბ. კრთად-ერთი კარებთან, სადაგანაც შეიძლება დრეიფუსის ოთახში შესვლა. პტიმარს 16 დაჯახი ჰქვას მიხედავად, რომელთაც სასიტყვად აქეთ ნაბრძანება, როგორ უნდა დასარჯლონ თავისთი მოკვალაბა. ერთი დაჯახისთვის მიუსწრით, რომ პტიმარს ელაპარაკებოდ, და ამისთვის სამის თვით საპატიმროში დაუმწყვეტავთ. ისეთი ძნელი საქმე ყოფილა დრეიფუსის დაჯახება, რომ ყოველს საშს თვეში სცვლან თურმე დაჯახებს და მათ მაგიერ სსკებს ჰგანანან.

დრეიფუსის სახეობილეს მადლი გააგანბნი არტყა. მორეკლის ორის წლის განმკვალაბაში დრეიფუსი დიდიდგან სადამიდე განწყვეტლივ ჰქუშობდა თურმე. მასს საყვარელ საგანს მათემატიკა შეადგენდა. სხვად-სხვად რაფორებით და სასუბით მუდამ ატრელებული იყო შავი ფიცარი, რომელიც იმასს ოთახში ჰკიდა. მაგრამ დედა ხანა, რაც დრეიფუსმა მუშაობას თავი დაანება და ესლ მუდამ შესუფთებული სცემს ბოლთას თურმე თავისს სახეობილესში. დაჯახები ამბობენ, რომ ის თან-და თან ჰგუჯედ სცდება.

დამაკვირდი

გინათუ ვრებულსა შორის იყო, გინა სხუასა ადგილსა ანუ უდაბნოსა, უბინოებასა და სიწმიდესა ნუ შეგულებულს ყოფ. ეფრემ ასური

კაცი მრისხანე ნაწინა განდრევე ბულ ახს.

იოანე
კატარი უნდა სარფისა, სამთავრალს აზას სკამდესა, უმაზრახლობას კრადოს, სიწმიდით თავსა სტეკდესა, მეტად უზომოდ არამსა ალაღში არა რეკდესა, სწორეს ადღესა და სასწარსა ხელში არ ამრუდებდეს.

დეკემა

(რუსეთის დეკემბრთა სააგენტოსაგან). 17 სექტემბერი

იალბა. 11 სექტემბერს მისის უდიდებულესობის მამულს ლივლიაში ცეცხლი გაუჩნდა იმ სამხარეულლოში, სადაც საქმელს ამაღლებდნენ აფიცრებისათვის ხელმწიფე და დედოფალი ალექსანდრა თეოდორეს ასული, რომელნიც ამ დროს სასეირნოდ ბრძანდებოდნენ, იქ მიბრძანდნენ, სადაც ცეცხლი გაჩნდა და დაპყვეს იქ ცეცხლის ჩაქრობამდე. მათ უდიდებულესობათ ღირს ჰყვის მსროლეთა რაზმის ყველა ის აფიცრები, რომელნიც ცეცხლის გამო უსადილოდ დარჩნენ, და მოწყალედ მიიწვიეს უმალეს სადილობედ.

სიფაროკოლი 16 სექტემბერს სავანებო მატარებლით მოვიდა პრინცესა ირენა პრუსიისა. წარჩინებულ მოხელეთა მიღების შემდეგ პრინცესა ეტლით ლივლიაში წაბრძანდა.

პარიში. ვაჭრებმა აღნიშნეს, რომ გუშინდელმა დღემ საზოგადოდ მშვიდობიანად ჩაიარა. უარსა ჰყოფენ იმ ამბავს, ვითომ გენერალ კურლინდენს სამღურავი მიეღოს მინისტრის შანუანისაგან იმის გამო, რომ რად გეეცი ბრძანება პიკარის წინააღმდეგ გამოიძიება დაიწყეთ.

„Gaulois“-ში დაბეჭდილია ტრულოის ნლაპარაკევი. ახალშენთა მინისტრმა, უარყო რა ის ხმა, რომ ვითომ მთავრობა უარზედა მარშანის ექსპედიცია ჩვენ არ გავიგე ზანიაო, განაცხადა რომ მთავრობის მშვიდობიანობის მოყვარე განზრახვანი და მორიგების ჩამოგდების მისწრაფებანი არ ეთანაბრება პოლიტიკას უარყოფისათა. საქროა მარშანის მოხსენებას მოუცადოთ. შეტაკება თავიდან აცილებულ იქმნა, სადილობა მართო მოლაპარაკება უკვე დაიწყეს, ფაშადის საქმე გადაწყვეტილი იქმნება პარიშიში.

ლონდონი. „Times“ ს დებეშით ატყობინებენ, რომ ჩილის ვიცე-კოროლი იუენი გადაყვანილ იქმნა ტიანძინიდან პეკინში. როგორც კანიუმემ განაცხადა, იუენსა და ბაღლიხანს ერთ-მანეთი სძულთო. თვით დედოფალმა გასცა ახალი ბრძანებანი ცვლილებათა შემოღების მსურველ დანის წევრების დენვის შესახებ. კანიუმის 8 მომხრეთა წინააღმდეგ დაწყებულია გამოძიება. ამით ის ბრალი ედებათ, რომ დედა-იმპერატრიცის წინააღმდეგ შეთქმულება ჰქონიათ და კავშირი სქერიათ იმ მთამოხეთა წინამძღოლებთან, რომელთაც სამხრეთ ჩინეთში მოახდინეს ამბოხება.

კოკინაბანი. 17 სექტემბერს, დილის 5 1/2 საათზედ, გარდაიცვალა დანის დედოფალი.

სოფია აქ დაარსდა სავაქრო-სამრეწველო მუზეუმი. კონსტანტინოპოლი. ინგლისისა, საფრანგეთისა, იტალიისა და რუსეთის ელჩნი ხელ-მეორედ შეიკრიბნენ კრიტის საქმის შესახებ სათათბიროდ.